

دانشگاه تهران

دانشکده داروسازی

پایان نامه

برای دریافت درجه دکترا

موضوع :

اندازه‌گیری شیمیائی و فیزیکوشیمیائی ویتامین‌های

گروه B در فرآورده‌های داروئی

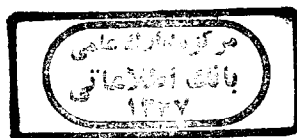
براهنمائی :

استاد محترم ، جناب آقای دکتر مقصودی

نگارش

وهدا احمدی

سال تحصیلی ۵۱-۱۳۵۰

تقدیم به استاد ارجمند جناب آقای دکتر فریدون امینی
که مشوق و راهنمای من در انجام این ارزشیابی
بود مانند •

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	تقدیم
۲	هدف
۴	تاریخچه تا «سیس» دانشکده بهداشت
۸	تاریخچه تربیت مری بهداشت در ایران
۱۱	شرایط پذیرش دانشجو و احراز درجه فوق لیسانس آموزش بهداشت
۱۶	روش تحقیق
۱۸	جداول و شرح آنها
۹۰	پیشنهادها
۵-۱	خلاصه به زبان فارسی
—	خلاصه به زبان انگلیسی
—	منابع و مأخذ

بررسی و تحقیق و ارزشیابی در مورد محتوای دروس فوق لیسانس آموزش بهداشت دانشکده بهداشت و بالاخره نحوه تدريس اساتید محترم و چگونگی اجرای کارآموزیها و بازدیدهای دانشجویان ، در مشخص کردن احتیاجات و طرح ریزی و ارزشیابی و پی گیری در تمام برنامه های آموزش بهداشت نقش موثر و اساسی دارد .

از آنجائیکه آگاهی و توجه به خواسته ها و نظریات و طرز تفکر دانشجویان و فارغ التحصیلان این رشته در جلب همکاری و خودیاری آنان برای حل مسائل بهداشتی نقش و تأثیر بسزائی دارد ، رساله حاضر را با اهمیت به این مسأله با راهنماییهای جناب آقای دکتر فریدون امینی و مساعدتهای جناب آقای دکتر اکبرقیامی و جناب آقای دکتر مهدی ثریا ، جناب آقای دکتر نهایتپیان ، جناب آقای دکتر ساروخانیان ، جناب آقای مهندس سهائی اساتید محترم دانشکده بهداشت و همچنین کلیه فارغ التحصیلان که دوره دو ساله آموزش بهداشت دانشکده بهداشت را گذرانید مانند هم اکنون در مناطق مختلف کشور در سازمانهای مربوط به کار اشتغال دارند و خود از پیشروان اجرای برنامه های تحقیقی و ارزشیابی در امور بهداشتی هستند تهیه گردیده و اقدام به جمع آوری آراء و عقاید و نظریات آنان نموده است . فرمهای سئوالی قبلا" برای فارغ التحصیلان دوره دو ساله رشته آموزش بهداشت ارسال و اینک نتایج حاصله از این ارزشیابی در این رساله تقدیم استادان و مدیران محترم گروه های آموزشی و برنامه ریزان دانشکده بهداشت می شود . امید است

نیستایج بررسی و ارزشیابی حاصله از این پرسشنامه ها مورد توجه طراحان و برنامه ریزان
و مجریان آنها قرار گیرد .

بدیهی است این ارزشیابی به مسئولین گروه خدمات بهداشتی دانشکده بهداشت
و مجریان برنامه های آموزش دانشکده بهداشت کمک خواهد کرد ، تا مشخص شود ، آیا
هدف ها مفاد و روشها و وسائل به کار برده شده به شکل استاندارد می باشند یا خیر ؟

*

هدف:

هدف از انجام این ارزشیابی صرفاً آگاه نمودن ، مقامات محترم دانشکده بهداشت و گروه خدمات بهداشتی از نظریات فارغ التحصیلان رشته آموزش بهداشت نسبت به لزوم تدریس دروس این رشته ، آگاهی از نحوه تدریس و امتحان در آنها ، نظم و ترتیب و طرز اداره کلاسها ، میزان آگاهی ، قدرت بیان ، نحوه رفتار و میزان علاقه اساتید نسبت به تدریس دروس ، آگاهی از نظر دانشجویان نسبت به بهبود دروس این رشته ، همچنین جمع آوری نظریه های فارغ التحصیلان نسبت به میزان کاربرد دروس این رشته در کار آموزش بهداشت ، مشخص نمودن علت انتخاب رشته آموزش بهداشت از طرف فارغ التحصیلان و بالاخره نظر دانشجویان نسبت به بازدید ها و کارآموزیها است که از طرف گروه خدمات بهداشتی دانشکده طرح ریزی شده است ، لازم به یاد آوری است این ارزشیابی عاری از هرگونه ادعا می باشد و نباید چنین تصور نمود که می باید آنرا بعنوان يك راهنما برای برنامه ریزی آموزشی در رشته آموزش بهداشت دانشکده مورد استفاده قرار داد ، همانطوری که اشاره گردید این ارزشیابی تنها جنبه آگاهی از نظریات فارغ التحصیلان این رشته را دارد .

هدف دوم از انجام این ارزشیابی یادگیری بوده ، در جریان این تحقیق علاوه بر کسب تجارب بیشتر در انجام کارهای تحقیقاتی اطلاعات بسیار مفید و ارزنده ای در زمینه برنامه های آموزشی رشته آموزش بهداشت به دست آمده است .

تاریخچه تا'سیس دانشکده بهداشت' (۱)

ارتقا' و پیشرفت سطح بهداشت عمومی یکی از هدفهای مهم برنامه‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی ایران است و گسترش آن با الهام و تحت رهبری شاهنشاه آریا مهر صورت می‌گیرد که در دومین سال سلطنت خود اعلام فرمودند: "می‌باید اصول پنجگانه‌ای برای یکایک افراد ملت بعنوان حداقل احتیاجات آنها تا'مین شود که عبارتند از:

"بهداشت برای همه، خوراک برای همه، پوشاک برای همه، مسکن برای همه و فرهنگ برای همه، این اصول بعداً" با اعلام اصول دوازده گانه انقلاب سفید ایران، از جمله تا'سیس سپاه بهداشت و قانون واگذاری امور درمانی به مقامات بهداشتی محلی تکمیل شد، بخصوص قانون اخیر به وزارت بهداشتی فرصت خواهد داد که همه منابع و امکانات خود را صرف ارتقا' بهداشت عمومی نماید.

با توسعه شبکه بهداشتی و درمانی احتیاج به کارکنان آرموده بهداشت عمومی در سطح مختلف بخصوص از نظر طرح ریزی، مدیریت و اجرای برنامه‌های بهداشتی بسیار مبرم بوده و روز افزون می‌باشد.

تاکنون برای تربیت کارکنان بهداشتی مختلف از بورسهای بین المللی برای تحصیل در دانشکده‌های خارج از کشور استفاده شده و می‌شود، اما با در نظر گرفتن محدودیتها^ی آن بخوبی روشن است که تقاضای عظیم ملی برای نیروی انسانی بهداشتی فقط از طریق فوقیه تنهائی

۱- "مقدمه و تاریخچه" در نشریه راهنمای دانشکده بهداشت و موسسه تحقیقات بهداشتی
سال ۱۳۵۱-۱۳۵۰ صفحات ۱-۲ و ۳

نی تواند اجابت شود در نتیجه دانشگاه تهران با پشتیبانی وزارت بهداری و سازمان برنامه مسئولیت ایجاد برنامه آموزش بهداشت عمومی را در جریان برنامه پنجساله سوم بعهدہ گرفت و از طریق همکاری با وزارت بهداری و با کمک فنی سازمان بهداشت جهانی طرحی برای این منظور از طرف دولت ایران و سازمان بهداشت جهانی به نام طرح ایران در دیماه سال ۱۳۴۴ تصویب گردید .

با الهام از منویات شاهنشاه آریامهر جناب آقای دکتر جهانشاه صالح رئیس دانشگاه وقت دستور دادند اساسنامه دانشکده بهداشت تهیه شود ، این اساسنامه باتلاشهای خستگی ناپذیر و علاقه مندی ایشان و جناب آقای دکتر شمسالدین مفیدی معاون فعلی دانشگاه تهران و شوراها ی ذیل به تصویب رسید :

در رسم اردیبهشت ۱۳۴۵ توسط شورای دانشکده پزشکی

در پنجم تیر ۱۳۴۵ توسط شورای آموزشی دانشگاه تهران در بیست و دومین جلسه
شورا

در سیزدهم تیر ۱۳۴۵ شورای دانشگاه تهران در شصت و هفتاد و نهمین جلسه
آن

در هیجدهم تیر ۱۳۴۵ توسط شورای مرکزی دانشگاههای ایران در صد و یازدهمین
جلسه آن

دستور تا* سیس دانشکده بهداشت در دهم امرداد ماه ۱۳۴۵ صادر شد و آگهی

برای نام نویسی دانشجویان برای نشر در مطبوعات در چهاردهم شهریور ۴۵ به اداره کل آموزش دانشگاه فرستاده شد .

تا "سیس دانشکده بهداشت به علت وجود دو سازمان کاملاً" پیشرفته و توسعه یافته تسهیل گردید که عبارت بودند از :

اول - گروه آموزشی علم بهداشتی دانشکده پزشکی

دوم - انستیتو تحقیقات بهداشتی که يك سازمان مشترك برای امور تحقیقاتی بین دانشگاه تهران و وزارت بهداشتی است .

پیدایش و توسعه این دو سازمان آموزشی و تحقیقاتی از ۲۰ سال پیش یعنی سال ۱۳۳۱ آغاز شده بود . در حال حاضر برنامه های آموزشی دانشکده بهداشت در پنج قسمت زیر طبقه بندی می شوند :

الف - برنامه های فوق لیسانس و پس از دکتری گروه پزشکی - در این برنامه سه نوع دانشجوی پذیرفته می شوند :

۱- دارندگان مدارك پزشکی ، دندان پزشکی و داروسازی پس از یکسال

آموزش تئوری و عملی موفق به اخذ فوق لیسانس بهداشت عمومی

(ماستر بهداشت عمومی M.P.H.) در رشته ^{های} مدیریت بهداشت

عمومی ، اپیدمیولوژی ، پاتوبیولوژی ، بهداشت حرفه ای ، بهداشت

مادر و کودک ، حرکات جمعیت و بهداشت خانواده ، بهداشت

- دامپزشکی ، بهداشت محیط و آمار حیاتی می شوند .
- ۲- دوره فوق لیسانس بهداشت عمومی ، دارندگان درجه لیسانس یا بالاتر پس از طی دو سال آموزش تئوری و عملی موفق به اخذ دوره فوق لیسانس علم بهداشتی در رشته های مهندسی بهسازی ، اداره امور بیمارستانها ، تغذیه ، پاتوبیولوژی ، آمار زیستی و بهداشتی و آموزش بهداشت می شوند ، (۱)
- ۳- دوره يك ساله آموزش پرستاری همگانی برای دارندگان گواهینامه (دیپلم) پرستاری از آموزشگاهها و مدارس عالی پرستاری .
 - ب- دوره های لیسانس و دکتری گروه پزشکی .
 - ج- برنامه های آموزشی کادر کمکی .
 - د- برنامه های آموزشی ضمن خدمت .
 - ه- برنامه های آموزشی بین المللی .

۱- در حال حاضر دوره آموزش بهداشت تعطیل گردیده است .

تاریخچه تربیت مربی بهداشت در ایران؛ (۱)

برای اولین مرتبه در سال ۱۳۲۰ ادارای یسنام قسمت تبلیغات در وزارت بهداری بوجود آمد اما برنامه‌های آموزشی بهداشت که شامل فعالیتهای آموزشی مستمر و مبتنی بر نیاز و تقاضای مردم باشد در سال ۱۳۳۰ در اداره کل بهداشت وزارت بهداری طرح ریزی شد از آنجا که مشکل عمده و اساسی در آن روزها بیماری مالاریا و چند بیماری واگیر دیگر بود که مردم نقاط دور افتاده کشور از آن رنج می‌بردند، برنامه آموزش بهداشت بر اساس این ضرورت پایه گذاری گردید، بدین منظور در سال ۱۳۳۰ یک گروه ۶ نفری دیپلمه در مدت شش هفته دوره مقدماتی آموزش بهداشت را مخصوصاً "در مورد کنترل بیماریهای مالاریا و چگونگی آموزش از طریق استفاده از لوازم سمعی و بصری تربیت شدند که این گروه به مناطق مالاریا خیز اعزام گردیدند، فعالیت این گروه نشان داد که جلب همکاری مردم برای مبارزه با مالاریا تاچه حد مؤثر بود ما ست .

به تدریج که خدمات آموزش بهداشت توسعه می یافت کمبود مربیان بهداشت حرفه‌ای عمومی نیز محسوس تر می شد، این کمبود در سال ۱۳۳۱ با تربیت یک گروه ۱۰ نفری لیسانسیه و سپس در سال ۱۳۳۲ به ۱۶ نفر دیگر تعلیمات لازم داده شد، آموزش این افراد در موقعیتی اضطراری انجام پذیرفت این عده شش ماه آموزش نظری فشرده و آموزش علمی در حدود دانشگاهی را شامل بود، افرادی که این دوره‌ها را می‌دیدند فارغ التحصیل

۱- هوشنگ آفانجفی "تربیت مربی بهداشت در ایران"
در پایان نامه تحصیلی تاریخچه آموزش بهداشت در ایران سال ۱۳۴۷-۴۶ شماره ۲۵۴
صفحات ۳۴-۳۵-۳۶-۳۷

دانشگاه در یکی از رشته‌های علم تربیتی ، علم ، جامعه شناسی ، داروسازی ، کشاورزی و حقوق بودند . در دوره‌های مزبور بیشتر تأکید به روی فعالیت های اساسی در آموزش بهداشت ، سازمان اجتماعی ، ارتباطات ، فلسفه بهداشت عمومی ، تعلیم و تربیت و چگونگی جلوگیری از بیماریها و بهداشت محیط بود ، برای آموزش این گروهها هیئت عملیات آمریکائی در ایران ، وزارت بهداشتی ، گروه مشاوران بهداشت جهانی در ایران مؤسسات دیگر و افراد خصوصی همکاری داشتند .

بعد از تشکیل این کلاسها از طریق برنامه هیئت علمیات آمریکائی در ایران سه تن از مریبان بهداشت به دانشگاه امریکائی بیروت فرستاده شدند که پس از يك سال مطالعه و تجربه به ایران بازگشتند .

اجرای برنامه‌های آموزش بهداشت در استانها و درخواست مسئولین بهداشت لزوم تربیت مریبان بهداشت را بیشتر نموده بدین منظور تربیت مریب بهداشت در سطح عالی ادامه یافت ، انتخاب افراد برای شرکت در کلاس مریبان بهداشت از طریق آزمایشهای روانی از میان تعداد زیادی شرکت کننده که حداقل دارای مدرک لیسانس بودند به عمل آمد ، طول دوره آموزش این افراد به ۱۲ ماه افزایش یافت که ۹ ماه آن آموزش نظری و سه ماه دیگر آموزش عملی بود .

سومین دوره کلاس مریبان بهداشت در سال ۱۳۳۶ با شرکت ۷ نفر و دوره چهارم در سال ۱۳۳۸ با شرکت ۱۶ نفر ، دوره پنجم در سال ۱۳۴۰ با شرکت ۱۴ نفر و دوره

ششم در سال ۱۳۴۱ با شرکت ۱۱ نفر، دوره هفتم در سال ۱۳۴۳ با شرکت ۲۱ نفر و دوره هشتم در سال ۱۳۴۴ با شرکت ۲۰ نفر تشکیل گردید، این عده پس از پایان کلاس و خاتمه دوره مزبور به مراکز بهداشت استانها و فرمانداریهای کل اعزام گردیدند.

با توجه به کمبود متخصص در رشته آموزش بهداشت با مطالعاتی که در دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی طی سالهای متمادی انجام گرفت در سال تحصیلی ۱۳۴۶ دوره M.P.H. و M.S.P.H. در رشته آموزش بهداشت در دانشکده بهداشت دانشگاه تهران افتتاح گردید که این امر یکی از اقدامات اساسی در راه توسعه آموزش بهداشت در ایران بوده و می باشد.

شرایط شرکت در دوره M.P.H. داشتن حداقل درجه لیسانس و دیپلم بهداشت عمومی و حداقل دو سال تجربه در رشته مربوطه تعیین گردید، مدت تحصیل این دوره یکسال بود که نه ماه آن دانشجویان آموزش تئوری می دیدند و سه ماه کار عملی در آزمایشگاهها مراکز بهداشتی، ایستگاههای تحقیقاتی و سایر مؤسسات مورد قبول دانشگاه بود.

دانشجویان در نیمسال اول دروس پایه بهداشت عمومی را فرا می گرفتند و در نیمسال دوم تحت راهنمایی استاد راهنما ضمن تکمیل دروس نیمسال اول دروس پایه بهداشت عمومی را فرا می گرفتند، این دوره منحصرًا در سال تحصیلی ۱۳۴۶-۱۳۴۷ تشکیل گردید و ۸ نفر فارغ التحصیل گردیدند، همزمان با تشکیل دوره M.P.H. در رشته آموزش بهداشت دانشکده بهداشت اقدام به تأسیس دوره فوق لیسانس آموزش بهداشت (M.E.P.H.)

(۱) نمود و تاکنون طی چهار دوره دانشجویان پذیرفته شده است و ۳۶ نفر فارغ التحصیل گردیده‌اند. هدف از تشکیل این دوره آماده نمودن دانشجویان جهت انجام خدمات بهداشتی در رشته‌های مختلف و قبول وظیفه مدیریت و اجرای برنامه‌های آموزشی و تحقیقاتی بوده است. شرایط احراز درجه فوق لیسانس و نحوه پذیرش دانشجویان برای دوره دو ساله آموزش بهداشت

دانشکده بهداشت (۲)

دانشجویانی در رشته آموزش بهداشت پذیرفته می‌شوند که دارای درجه لیسانس و یا بالاتر در رشته‌های زیر باشند :

رشته‌های مختلف علم تربیتی ، روانشناسی ، علم اجتماعی ، علم کشاورزی ، حقوق ، علم بهداشتی و دارندگان درجه دکتری در پزشکی ، دندانپزشکی ، دامپزشکی و داروسازی (۳)

۱- یک نفر موفق به پایان دوره نگردیده است .

۲- شرایط پذیرش دانشجویان برای رشته آموزش بهداشت در نشریه راهنمای دانشکده بهداشت مؤسسه تحقیقات بهداشتی سال ۱۳۵۱-۱۳۵۰ صفحات ۷۵، ۷۶، ۷۷ و

۷۸

۳- سایر لیسانسیه‌ها که دارای سابقه کار کافی در رشته آموزش بهداشت بودند می‌توانستند در امتحانات ورودی این رشته شرکت نمایند .

برنامه آموزشی :

مدت تحصیل در دوره فوق لیسانس آموزش بهداشت دو سال است که ۱/۵ سال آن یعنی ۳ نیمسال بطور تمام وقت صرف فراگرفتن دروس نظری و عملی در دانشکده شده و نیمسال چهارم بصورت کارآموزی عملی تحت سرپرستی دانشکده در ادارات بهداشت با برنامه آموزش بهداشت خواهد بود .

برنامه آموزشی سال اول : از دو نیمسال تحصیلی و سه ماه کارآموزی تابستانی

تشکیل می شود ، دروس سال اول عبارتند از :

نیمسال اول :

دروس تکمیلی :

۲ واحد

اطلاعات پزشکی

۲ واحد

روانشناسی یادگیری مقدماتی

۴ واحد (درس جدید)
" ۸

زبان خارجه (۱)

دروس اصلی :

۳ واحد

آمار حیاتی

۱- در دوره سم نیز زبان خارجه تدریس شده است .